

ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΩΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

Η ασθένεια του εργαζομένου, η οποία επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή εξ αφορμής αυτής και είχε ως συνέπεια την ολική ή μερική ανικανότητά του προς εργασία, συνιστά εργατικό ατύχημα, μόνον εφόσον προκλήθηκε από γεγονός αιφνίδιο και απρόβλεπτο και είναι άσχετη με την ιδιοσυστασία του οργανισμού του παθόντος και τη βαθμιαία εξασθένηση και φθορά του λόγω της φύσεως και του είδους της εργασίας και των συνδεομένων με αυτή δυσμενών όρων. – Ως ατύχημα που επήλθε εξ αφορμής της παροχής της εργασίας θεωρείται και εκείνο το οποίο δεν αποτελεί μεν άμεση συνέπεια της εκτελέσεως της εργασίας, συνδέεται όμως αιτιωδώς με αυτήν. – Η μετά την εκδήλωση της νόσου του εργαζομένου εξακολούθηση της απασχολήσεώς του υπό τις ίδιες συνθήκες εργασίας, με αποτέλεσμα την επιδείνωσή της, μετατρέπουν τις συνθήκες παροχής της εργασίας σε εξαιρετικά και ασυνήθιστα δυσμενείς και τους προσδίδουν τον χαρακτήρα βίαιου συμβάντος, αφού ο εργοδότης, ο οποίος οφείλει να ρυθμίζει τα της εργασίας κατά τρόπον ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, δεν μπορεί να αξιώσει την απασχόληση του μισθωτού υπό τις ίδιες συνθήκες, οι οποίες λόγω της νόσου του τελευταίου καθίστανται ιδιαίτερα δυσμενείς.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1 επ. Α.Κ. άρθρα 281 και 662.

Πρόεδρος ο Αντιπρόεδρος κ. Σπ. Κολυβάς

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. Σπ. Ζιάκας

Δικηγόροι η κυρία Γραμματική Ζήρα – ο κ. Μιλτ. Νικολόπουλος

Κατά την έννοια του άρθρου 1 του ν. 551/1915, που κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24.7/25.8.1920 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Α.Κ. (άρθρο 38 εδ.α' Εισ.Ν.Α.Κ.), ως ατύχημα από βίαιο συμβάν που επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής σε εργάτη ή υπάλληλο θεωρείται κάθε βλάβη η οποία είναι αποτέλεσμα βίαιης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου που δεν θα ελάμβανε χώρα χωρίς την εργασία και την εκτέλεσή της υπό τις δεδομένες περιστάσεις εκτελέσεως αυτής. Η ασθένεια του εργαζομένου, η οποία επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή εξ αφορμής αυτής και είχε ως συνέπεια την ολική ή μερική ανικανότητά του για εργασία, συνιστά ατύχημα υπό την προεκτεθείσα έννοια (δηλαδή εργατικό), μόνον εφόσον προκλήθηκε από γεγονός αιφνίδιο και απρόβλεπτο και είναι άσχετη με την ιδιοσυστασία του οργανισμού του παθόντος και τη βαθμιαία εξασθένηση και φθορά του λόγω της φύσεως και του είδους της εργασίας και των συνδεόμενων με αυτή δυσμενών όρων. Ως ατύχημα που επήλθε εξ αφορμής της εργασίας θεωρείται, κατά την προαναφερθείσα διάταξη, και εκείνο που δεν αποτελεί μεν άμεση συνέπεια της εκτελέσεως της εργασίας, συνδέεται όμως αιτιωδώς με αυτήν. Η μετά την εκδήλωση της νόσου του εργαζομένου εξακολούθηση της απασχολήσεώς του υπό τις ίδιες συνθήκες εργασίας, με αποτέλεσμα την επιδείνωσή της, μετατρέπουν τις συνθήκες παροχής της εργασίας σε εξαιρετικά και ασυνήθιστα δυσμενείς και τους προσδίδουν τον χαρακτήρα βίαιου συμβάντος, αφού ο εργοδότης, ο οποίος οφείλει να ρυθμίζει τα της εργασίας κατά τρόπον ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, δεν μπορεί, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 622 Α.Κ., να αξιώσει την απασχόληση του μισθωτού υπό τις ίδιες συνθήκες, οι οποίες λόγω της νόσου του τελευταίου καθίστανται ιδιαίτερα δυσμενείς.

Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφασή του, όπως από αυτήν προκύπτει, δέχτηκε τα ακόλουθα: Η ενάγουσα και ήδη αναιρεσίβλητη, που γεννήθηκε το έτος 1951, προσλήφθηκε από τον αναιρεσείοντα Οργανισμό στις ... ως μόνιμη υπάλληλος, εργασθείσα έκτοτε σε διάφορα καταστήματά του στην

περιοχή Αθηνών. Από τα μέσα του έτους 2002 και ενώ εργαζόταν στο 3^ο κατάστημα της ..., σε υπηρεσία θυρίδας εισπράξεως ταχυπληρωμών, άρχισε να παρουσιάζει ιλίγγους και επεισόδια απώλειας συνειδήσεως. Τέτοια, επεισόδια συνέβησαν και στις 9.7.2002, ενώ βρισκόταν στον τόπο εργασίας της και διακομίστηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Τζάνειο Πειραιώς, καθώς και στις 31.7.2002, ενώ βρισκόταν σε άδεια ασθενείας και διακομίστηκε στο Νοσοκομείο Ευαγγελισμός. Κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα η αναιρεσίβλητη, συνεπεία των ανωτέρω λιποθυμικών επεισοδίων, αλλά και της διαγνωσθείσας στεφανιαίας νόσου, έλαβε άδειες με αποδοχές, από 9.7 έως 10.7.2002, από 22.7 έως 6.8.2002 και από 7.8 έως 14.8.2002. Εξαιτίας της καταστάσεως αυτής της υγείας της άρχισε να αντιμετωπίζει δυσκολίες στην εκτέλεση της εργασίας της και πολλές φορές χρειαζόταν τη βοήθεια των συναδέλφων της για το καθημερινό κλείσιμο του ταμείου της.

Για τους λόγους αυτούς ζήτησε προφορικά από τον προϊστάμενό της ..., Διευθυντή του Κεντρικού Καταστήματος της ..., αλλαγή καθηκόντων και συγκεκριμένα να μετακινηθεί από την υπηρεσία θυρίδας, που απαιτούσε μεγαλύτερη συγκέντρωση και νοητική προσπάθεια λόγω της δσοληψίας της με το κοινό, σε άλλη βοηθητική εργασία, υποστηρίζοντας το αίτημα αυτό και με την προσκόμιση ιατρικού σημειώματος, το οποίο περιείχε σύσταση για αλλαγή έργου λόγω των προβλημάτων της υγείας της. Εκείνος, όμως, αρνήθηκε να της προσφέρει ανάλογη υπηρεσιακή διευκόλυνση. Στις 19.8.2002 και ώρα 8.45 το πρωί, ενώ εκτελούσε την εργασία της υπέστη νέο λιποθυμικό επεισόδιο και έπεσε με το κεφάλι στο δάπεδο του προαναφερόμενου Καταστήματος όπου εργαζόταν, με συνέπεια να υποστεί κάκωση κεφαλής και να απαιτηθεί η μεταφορά της με ασθενοφόρο στο Γενικό Νοσοκομείο Γ. Γεννηματάς. Έκτοτε, η κατάσταση της υγείας της επιδεινώθηκε περαιτέρω, με αύξηση της συχνότητας των λιποθυμικών επεισοδίων και με τη δημιουργία μετατραυματικού συνδρόμου. Έτσι, από 2.9 έως 6.9.2002 παρέμεινε, κατόπιν άδειας, σε κατ'οίκον νοσηλεία, με ιατρική διάγνωση «επεισόδιο απώλειας συνειδήσεως, αδυναμία, καταβολή, κεφαλαλγία συνεπεία θλαστικών τραυμάτων κεφαλής», από 5.11 έως 8.11.2002 νοσηλεύτηκε στο Νοσηλευτικό Ίδρυμα Μ.Τ.Σ. για «συγκοπτικό επεισόδιο στεφανιαίας νόσου με πλήρη απώλεια συνειδήσεως». Επίσης, στις 13.11.2002 διακομίστηκε στο Νοσοκομείο Ευαγγελισμός με πόνους δεξιού άνω άκρου, ενοχλήσεις από κρίσεις εκνευρισμού, αϋπνίας, διαταραχές μνήμης και ζάλη, όπου διαπιστώνεται «επίμονο ριζικό σύνδρομο δεξιού άνω άκρου χρονολογημένο μετά από πτώση και κάκωση κεφαλής, πρόπτωση δίσκου Α5-Α6 σπονδυλικής στήλης, ίσως τραυματικής αιτιολογίας», καθώς και «μετατραυματικό σύνδρομο», ενώ από 24.9 έως 17.9.2002 νοσηλεύτηκε εκ νέου στην καρδιολογική κλινική του Νοσηλευτικού Ίδρυματος Μ.Τ.Σ., για «στεφανιαία συνδρομή-σύνδρομο καρωτιδικού βολβού με απώλειες συνειδήσεως, κάκωση κεφαλής από πτώση εξ απώλειας συνειδήσεως, αρχόμενη νόσος του ελεβοκόμβου». Ο πιο πάνω τραυματισμός της αναιρεσίβλητης στο κεφάλι μετά την πτώση της στο δάπεδο του Ταχυδρομικού Καταστήματος, εν όψει του ότι είχε ως συνέπεια τη δημιουργία μετατραυματικού συνδρόμου και την περαιτέρω νευρολογική και ψυχική της επιβάρυνση, συντέλεσε στην επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας της, με την εμφάνιση της νοητικής και ψυχικής βλάβης. Κατέληξε δε, με βάση τα περιστατικά αυτά, ότι το ανωτέρω ατύχημα είναι εργατικό, δεδομένου ότι αφότου εκδηλώθηκαν τα συμπτώματα της προϋπάρχουσας νόσου της αναιρεσίβλητης, δηλαδή οι ίλιγγοι και τα λιποθυμικά επεισόδια, οι προστηθέντες από τον αναιρεσειόντα προϊστάμενοι και υπεύθυνα στελέχη του, ενώ γνώριζαν το πρόβλημα της υγείας της, το οποίο τους είχε γνωστοποιήσει και μάλιστα είχε εξαιτίας αυτού παραπεμφθεί στην υγειονομική επιτροπή της υπηρεσίας, από αμέλεια και αδιαφορία τους δεν έλαβαν τα αναγκαία μέτρα προστασίας της υγείας της με την ανάθεση σ'αυτήν ελαφρότερων καθηκόντων, όπως της σφραγίσεως δεμάτων, εκδόσεως ειδοποιητηρίων κ.λπ., ώστε να αποφευχθεί η ψυχολογική της πίεση από τη συναλλαγή με το κοινό και κατ'επέκταση η δημιουργία προσφορότερων συνθηκών για την επανεμφάνιση των συμπτωμάτων αυτών και του κινδύνου τραυματισμού της από πτώση της στο έδαφος. Ακολούθως

και προς ενίσχυση της κρίσεώς της αυτής, δέχτηκε ότι η αναιρεσίβλητη εξαιτίας των διαφόρων προβλημάτων υγείας που αντιμετώπισε στο παρελθόν, είχε λάβει μέχρι τον Ιούλιο του έτους 2002 484 ημέρες άδειας ασθενείας με αποδοχές. Στη συνέχεια δε, και συγκεκριμένα από τις 7.8.2002 έως τις 17.1.2003, χορηγήθηκαν σ'αυτήν άδειες ασθενείας 89 συνολικά ημερών χωρίς αποδοχές, από 23.1.2003 έως 21.2.2003 άδειες ασθενείας 30 συνολικά ημερών με αποδοχές, από 22.2.2003 έως 17.1.2004 άδειες ασθενείας 330 συνολικά ημερών χωρίς αποδοχές, από 18.1.2004 έως 1.2.2004 άδεια 15 ημερών με αποδοχές, από 2.2.2004 έως 15.4.2004 άδεια 15 ημερών με αποδοχές, και από 1.5.2004 έως 21.10.2004 άδεια 174 ημερών χωρίς αποδοχές. Παράλληλα, αυτή παραπέμφθηκε στην πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή του αναιρεσειόντος προκειμένου να αποφανθεί για την ικανότητά της για εργασία, στην οποία και προσκόμισε το από ... ιατρικό πιστοποιητικό του Γενικού Νοσοκομείου Γ. Γεννηματάς, που μνημονεύει χρήση αντικαταθλιπτικής αγωγής και τα από ... του Νοσοκομείου Κ.Α.Τ. και από ... του Μ.Τ.Σ. σύμφωνα με τα οποία η αναιρεσίβλητη παρουσιάζει αστάθεια βαδίσσεως, λιποθυμικά επεισόδια λόγω εκτεταμένης εκφυλιστικής σπονδυλοαρθροπάθειας και έκπτωση μυϊκής ισχύος κάτω άκρου λόγω πολλαπλών δισκοπαθειών Ο.Μ.Σ.Σ. και αυχενοβραχιόνιο σύνδρομο με νευρολογικά από δεξιό άνω άκρο. Τελικά, μετά από αλληπάλληλες αναβολές η Υγειονομική Επιτροπή του αναιρεσειόντος αποφάνθηκε στις 21.10.2004 ότι η αναιρεσίβλητη πάσχει από άτυπες κυκλοειδής ψυχώσεις και ότι είναι ανίκανη προς εργασία με ποσοστό αναπηρίας 60%.

Όμως, με τις ανωτέρω παραδοχές του το Εφετείο στέρησε την προσβαλλόμενη απόφασή του νόμιμης βάσεως, διαλαμβάνοντας, σχετικά με το ζήτημα, ότι η ανικανότητα προς εργασία της αναιρεσίβλητης ήταν αποτέλεσμα εργατικού ατυχήματος, με την έννοια που προαναφέρθηκε, που έχει επίδραση στην έκβαση της δίκης, ανεπαρκείς και αντιφατικές αιτιολογίες, οι οποίες καθιστούν ανέφικτο τον αναιρετικό έλεγχο της ορθής ή μη υπαγωγής των γενόμενων δεκτών γεγονότων στην αόριστη νομική έννοια του «βίαιου συμβάντος» που αποτελεί προϋπόθεση του εργατικού ατυχήματος. Και τούτο, διότι α) ενώ γίνεται δεκτό ότι η αναιρεσίβλητη εμφάνισε συμπτώματα ιλίγγων και επεισόδια απώλειας συνειδήσεως (δηλαδή λιποθυμίες), από τα μέσα του έτους 2002 τόσο στον τόπο εργασίας όσο και εκτός αυτού, τα οποία και δε συνδέονται, κατά τις παραδοχές, με τις συνθήκες εργασίας της, δεν προσδιορίζεται περαιτέρω πως συνδέεται αιτιωδώς το λιποθυμικό επεισόδιο που υπέστη η αναιρεσίβλητη στις 19.8.2002, εξαιτίας του οποίου και έπεσε στο δάπεδο του γραφείου και τραυματίστηκε, με την κανονική εργασία της, εν όψει του ότι τέτοιο επεισόδιο υπέστη και εκτός του χρόνου εργασίας της, β) αν και γίνεται δεκτό ότι οι ίλιγγοι και τα λιποθυμικά επεισόδια αποτελούσαν προϋπάρχουσα νόσο και σε κάθε περίπτωση ότι δεν οφείλονταν στα κανονικά καθήκοντά της στην υπηρεσία θυρίδας, δεν εξηγείται γιατί η απασχόληση αυτής με την ανάθεση ελαφρότερων καθηκόντων θα διέκοπτε την επανεμφάνιση των εν λόγω επεισοδίων, γ) ενώ δέχεται ότι βάσει των ιατρικών πιστοποιητικών από ... του Νοσοκομείου Κ.Α.Τ. και από ... του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Ν.Μ.Τ., που είναι μεταγενέστερα του τραυματισμού της αναιρεσίβλητης, αυτή «παρουσιάζει αστάθεια βαδίσσεως και λιποθυμικά επεισόδια λόγω εκτεταμένης εκφυλιστικής σπονδυλοαρθροπάθειας, παράλληλα αποδίδει (αντιφατικά) το λιποθυμικό επεισόδιο που συνέβη στις 19.8.2002 στην ψυχολογική πίεση την οποία συνεπαγόταν η κατά την εκτέλεση των κανονικών καθηκόντων της επαφή αυτής με το κοινό, και δ) δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια στην προσβαλλόμενη αν το «βίαιο συμβάν» συνίσταται στον τραυματισμό της αναιρεσίβλητης στο κεφάλι κατά την πτώση της στο δάπεδο του ταχυδρομικού καταστήματος ή στην εξακολούθηση της απασχολήσεώς της υπό τις ίδιες, όπως και πριν τον τραυματισμό της, συνθήκες εργασίας. Επομένως, οι πρώτος, πέμπτος και έκτος (κατά το δεύτερο σκέλος του), από τον αριθμό 19 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., στον οποίο στηρίζεται, κατ' εκτίμηση, και ο πρώτος, όπως αυτοί συμπληρώνονται, κατά το άρθρο 562 παρ. 4 του ίδιου Κώδικα, από τον Εισηγητή πρέπει να γίνουν δεκτοί ως βάσιμοι, να αναιρεθεί στο σύνολό της η προσβαλλόμενη απόφαση και να

παραπεμφθεί η υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, του οποίου είναι δυνατή η σύνθεση από άλλους δικαστές (άρθρο 580 παρ.3 Κ.Πολ.Δ.). (Αναιρεί την υπ' αριθμ. 928/2007 απόφαση του Εφετείου Αθηνών και παραπέμπει την υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, συγκροτούμενο από άλλους δικαστές).